

ΘΕΜΑ: Συνήγορος του Πολίτη

A. Το ειδικό νομοσχέδιο που έχει καταρτίσει από τον Νοέμβριο του 1995 το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, και το οποίο αποτελεί τη βάση για τις παρατηρήσεις που ακολουθούν, καθιερώνει και ρυθμίζει λεπτομερώς μία Ανεξάρτητη Δημόσια Αρχή υπό την ονομασία «Συμβούλιο Προστασίας των Πολιτών». Ως προς τα βασικά χαρακτηριστικά του νέου θεσμού επισημαίνονται τα εξής:

1. Η Αρχή συγκροτείται ως «Συμβούλιο», αποτελείται δε από τον Συνήγορο των Πολιτών και τέσσερις Βοηθούς Συνηγόρους. Ο Συνήγορος εκλέγεται με αυξημένη πλειοψηφία 3/5 των μελών της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης - Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής από κατάλογο προσώπων εγνωσμένου κύρους που καταρτίζει η Εθνική Διακομματική Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης. Οι Βοηθοί επιλέγονται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών της ίδιας Επιτροπής της Βουλής από ανάλογο κατάλογο που καταρτίζει ο Συνήγορος.

2. Η Αρχή έχει δικό της προϋπολογισμό και τα μέλη της διασφαλίζονται με λειτουργική και προσωπική ανεξαρτησία. Η θητεία τους είναι πενταετής και ανανεώσιμη μόνο μία φορά. Κατά τη διάρκειά της δεν ασκούν βέβαια άλλο επάγγελμα ή άλλα καθήκοντα.

3. Η Αρχή ελέγχει το σύνολο των υπηρεσιών του δημόσιου τομέα εκτός των ευαίσθητων για την εθνική ασφάλεια, τη δημόσια τάξη και τις διεθνείς σχέσεις της Χώρας υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, ελέγχει την προσβολή δικαιωμάτων ή απλών συμφερόντων των πολιτών, τη μη εφαρμογή δικαστικών αποφάσεων, την αποτελεσματικότητα των δημόσιων υπηρεσιών, την αδιαφάνεια στη διαχείριση των δημοσίων πόρων, την κατάχρηση εξουσίας και την παράβαση των αρχών της χρηστής διοίκησης. Θέματα της αρμοδιότητας του ΑΣΕΠ δεν ελέγχονται, ενώ αποκλείεται και η παρέμβαση της Αρχής σε υποθέσεις που εκκρεμούν στα δικαστήρια.

4. Η αρμοδιότητα του ελέγχου κατανέμεται μεταξύ των Βοηθών Συνηγόρων, ενώ ο Συνήγορος λειτουργεί περισσότερο συντονιστικά. Ο Συνήγορος ενημερώνει κάθε χρόνο αλλά και όποτε άλλοτε κρίνει σκόπιμο τον Πρωθυπουργό, τον Πρόεδρο της Βουλής και τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης για τα αποτελέσματα των ελέγχων της Αρχής, κάνοντας ρητή αναφορά στα ονόματα των ελεγχόμενων, περιγράφοντας τα ουσιώδη στοιχεία του ελέγχου και διατυπώνοντας προτάσεις για τη βελτίωση της λειτουργίας της Διοίκησης.

5. Η αρχή ενεργοποιείται είτε μετά από αίτηση του πολίτη είτε μετά από ερώτημα βουλευτή, σε θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος, είτε αυτεπαγγέλτως, απαντά δε σε εύλογο χρόνο από την στιγμή που θα επιληφθεί. Η έρευνά της διενεργείται χωρίς περιορισμούς και δεν μπορεί να εμποδισθεί από οποιουδήποτε είδους απόρρητο (εκτός όσων αφορούν την εθνική άμυνα, την ασφάλεια και τις διεθνείς σχέσεις της χώρας). Οι ελέγχοντες οφείλουν εχεμύθεια για κάθε στοιχείο του οποίου έλαβαν γνώση.

6. Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνάς της η Αρχή ειδοποιεί τους αρμόδιους για την άσκηση πειθαρχικού ελέγχου, σε περίπτωση δε που αυτοί αδρανούν επιλαμβάνεται η ίδια, μπορεί δε να προκαλέσει την άσκηση πειθαρχικής δίωξης και εναντίον του παραλείποντος τον έλεγχο οργάνου της.

7. Τέλος, σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης της Διοίκησης στις υποδείξεις της Αρχής προβλέπονται διαδικασίες δημοσιότητας του γεγονότος αυτού.

B. Ενόψει τούτων, το νομοσχέδιο παρουσιάζει, σε γενικές γραμμές, πληρότητα και ωριμότητα, θα μπορούσε δε να προωθηθεί άμεσα. Σε δύο ζητήματα θα έπρεπε οι επιλογές του να επανεξετασθούν (παρακάτω 1) ή να συμπληρωθούν (παρακάτω 2).

1. Η ευθύνη της λειτουργίας του θεσμού πρέπει να επικεντρωθεί στο πρόσωπο του Συνηγόρου. Η συγκρότηση της Αρχής ως «Συμβουλίου» δεν εναρμονίζεται προς την φιλοσοφία του θεσμού. Προτιμότερη λύση θα ήταν η υποστήριξη του έργου του Συνηγόρου από επιστήμονες υψηλών προδιαγραφών. Υπό την εκδοχή αυτή, δεν είναι αναγκαία η πλαισίωση του Συνηγόρου από Βοηθούς Συνηγόρους.

2. Επιβάλλεται επίσης να υπάρξει ειδική πρόβλεψη για την αξιοποίηση, στο πλαίσιο του θεσμού ή παράλληλα προς αυτόν, των ελεγκτών της Διοίκησης οι οποίοι εντάσσονται σήμερα στο υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Με ειδικές ρυθμίσεις πρέπει να δημιουργηθούν με σαφήνεια οι προϋποθέσεις για την αντιμετώπιση ενδεχόμενων τριβών μεταξύ διαφορετικών ελεγκτικών οργάνων.

Αθήνα, 30 Μαΐου 1996